

Reactie van WEN (in rood) op onderstaande brief van de Commissie Mestvergister van buurtvereniging Klein Groningen, dd 27-06-22 (in zwart).

Namens buurtvereniging Klein Groningen vraagt de commissie Mestvergisting uw aandacht voor het volgende:

Draagvlak is niet hetzelfde als geen overlast & Wen handelt bewust tegen eigen statuten.

Wijnjewoude energie neutraal, stelt dat als er geen overlast is van een mestvergister, dat er daarmee wel draagvlak is. Dit is een rare interpretatie van 'draagvlak' en lijkt meer op de omgekeerde wereld. Het is duidelijk gebaseerd op de wens om ten koste van alles een mestvergister in Klein Groningen te realiseren want het is nu eenmaal een voorwaarde in de subsidie dat er draagvlak voor het project moet zijn. Daarom moet geen overlast wel gelijk zijn aan draagvlak. Dit gaat echter voorbij aan de daadwerkelijke overlast waardoor er helemaal geen draagvlak is voor een centrale mestvergister op het terrein van de oude rwzi aan de Tolleane. Er is in Klein Groningen geen draagvlak en er zal wel overlast zijn. Dit is in tegenstelling tot de indruk die vaak gewekt wordt, zoals recentelijk weer in de SA! Hier wordt Wijnjewoude (lees Klein Groningen) als enige optie genoemd terwijl dat zeker niet het geval is. Mest is het product van een boerenactiviteit. De gevolgen van mestvergisting hoort daarmee vooral op de boerderij en niet in of direct nabij een woonwijk.

Reactie WEN: "Draagvlak" en "overlast" zijn inderdaad verschillende begrippen. WEN heeft draagvlak in het dorp voor haar plan om aardgasvrij te worden door 0,8 miljoen m3 gas te besparen en 1 miljoen m3 groengas te produceren door het vergisten van mest van melkveehouders uit de buurt. Dit was de conclusie van de gemeente na bijeenkomsten in het dorp in februari 2020. Op basis daarvan heeft de gemeente de PAW aanvraag ingediend. Ook in de ALV op 16 september 2020 is, mede als reactie op de presentatie van Arjen Bosch en Alfred Nijenhuis namens de werkgroep Leefbaarheid, door de ALV geconcludeerd dat WEN 'moedig voorwaarts' moest om de plannen verder uit te werken en te concretiseren. WEN werkt hieraan. De naderhand door de gemeente geïnitieerde werkgroep Leefbaarheid 2.0 kijkt naar de mogelijkheden om 1 miljoen m3 groengas te produceren zonder overlast.

Overlast is wat anders dan draagvlak. Van overlast kan sprake zijn als individuele inwoners overlast ondervinden van in dit geval de groengas productie. WEN streeft naar groengas productie zonder overlast. Om zo objectief mogelijk te kunnen vaststellen of er sprake van overlast zal zijn, is er intensief overleg met de werkgroep Leefbaarheid 2, waarin buurtbewoners zitting hebben.

Werkgroep leefbaarheid 2.0

De werkgroep leefbaarheid 2.0 is opgezet door de initiatiefnemer van de mestvergister (Wen) en daarmee niet onafhankelijk.

Reactie WEN: WEN heeft de werkgroep Leefbaarheid 2, die een vervolg is op werkgroep Leefbaarheid 1, niet opgericht. Het is wethouder Postma die in juni 2020 initiatief nam tot een aantal dialoogsessies. De gezamenlijke uitkomst daarvan was om de werkgroep Leefbaarheid 2.0 in het leven te roepen, waarop de gemeente de betrokken buurtverenigingen in een brief gestimuleerd heeft zitting te nemen in de werkgroep.

Wat vooraf ging:

In januari 2020 besloot de Ledenvergadering van Klein Groningen, na kennismaking met Arjen Bosch van KNHM, tot instelling van de werkgroep Leefbaarheid. Zij vroeg Arjen de werkgroep voor te zitten. Westkant besloot niet deel te nemen aan deze werkgroep.*

In augustus '20 rapporteerde de werkgroep aan buurtvereniging Klein Groningen en in september aan de ALV van WEN. Voor de conclusies zie:

<https://www.wen.frl/wp-content/uploads/2020/09/Bevindingen-Werkgroep-Leefbaarheid-mei-2020.pdf>

Ondertussen had protestgroep Westkant, die zich verzet tegen mestverging, zich ook tot de gemeenteraad gewend. Naar aanleiding daarvan initieerde wethouder Postma vanaf juli 2020 meerdere gesprekken met Westkant en andere betrokkenen. Ook twee leden van het gemeentelijk energieteam waren betrokken.

In dit overleg met Wethouder Postma is in december 2020 in gezamenlijkheid besloten om een werkgroep 2.0 in het leven te roepen. Ook Westkant was bereid om daar aan deel te nemen, hoewel zij die toezegging later weer in trok.

De gemeente nodigde vervolgens alle buurtverenigingen in het buitengebied van Wijnjewoude uit om deel te nemen aan werkgroep Leefbaarheid 2.0. De buurtverenigingen bleken echter niet bereid namens hen vertegenwoordigers af te vaardigen. Uiteindelijk ging de werkgroep Leefbaarheid 2.0 van start onder leiding van Arjen Bosch en met 5 individuele geïnteresseerde inwoners uit verschillende buurten.

De werkgroep onderzoekt objectief of en zo ja, hoe en waar groengas productie zonder overlast voor de omwonenden mogelijk is. De gesprekken in de werkgroep zijn serieus en feitelijk. De opvattingen van de werkgroep worden door WEN betrokken bij de uitwerking van de plannen.

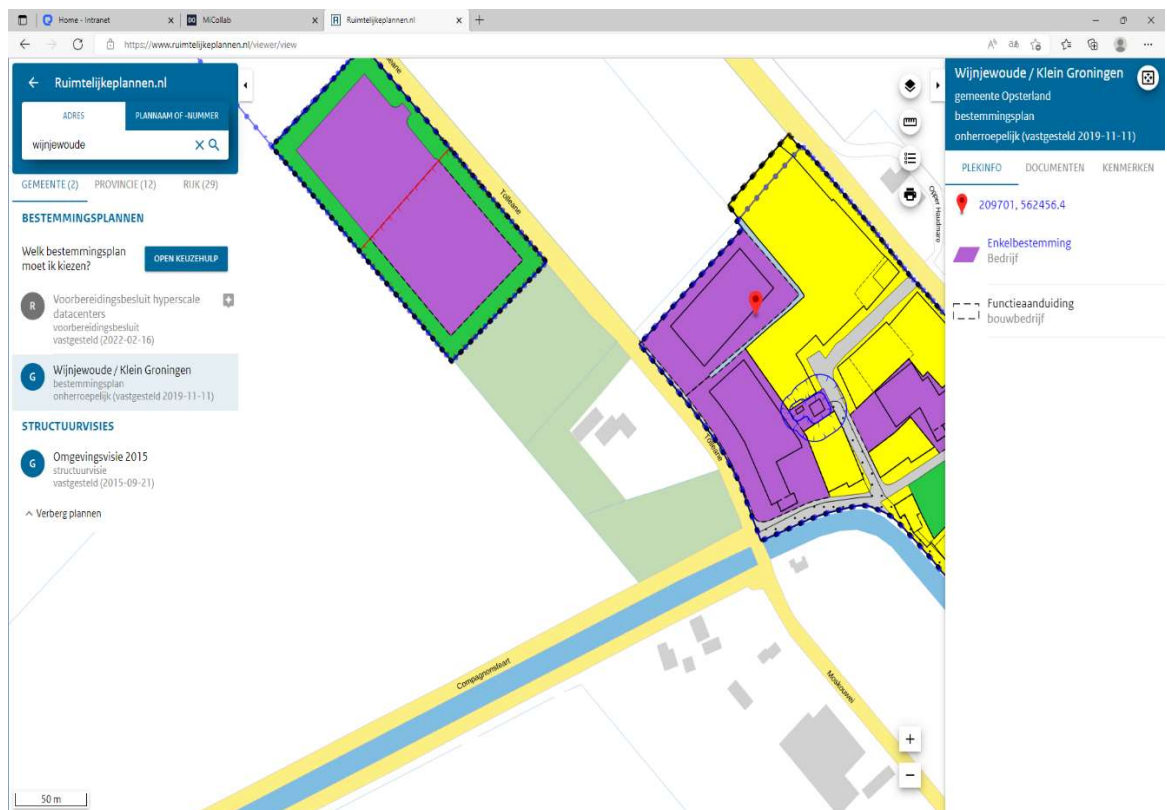
**KNHM is een vrijwilligers organisatie die bewoners ondersteunt met kennis en informatie en kan beschikken over specialisten van ingenieursbureau Arcadis.*

Enkele weken geleden heeft de werkgroep Leefbaarheid 2.0 haar bevindingen gepresenteerd. De opdracht is beperkt tot het beoordelen van overlast op Klein Groningen door mestvergisten. Andere, betere oplossingen voor het opwekken van duurzame energie is niet naar gekeken en zijn niet onderzocht.

Reactie WEN: Klopt. De werkgroep Leefbaarheid 2.0 onderzoekt of groengas productie zonder overlast mogelijk is. De werkgroep ziet het niet als haar opdracht om alternatieven voor groengas te onderzoeken. Overigens is wel breder gekeken naar mogelijkheden, dan alleen de locatie aan de Tolleane 3A.

Het bestuur van Wen noemt Klein Groningen overigens een industrieterrein. Volgens het bestemmingsplan is Klein Groningen niet aangewezen als industrieterrein. Hetgeen direct de incorrectheid van deze stelling van Wen duidt.

Reactie WEN: Het bestuur van WEN heeft een dergelijk standpunt niet ingenomen. Uit Planviewer blijkt overigens wel dat ongeveer 40 procent van Klein Groningen de bestemming "Bedrijven" heeft. Zie op het onderstaande kaartje uit Planviewer.

Er ligt op enige afstand een bedrijventerrein echter betreft het hier een bedrijventerrein voor de vestiging van kleine bedrijven zoals autohandelaren, een installatiebedrijf en een handel in kantoormeubilair. Dus geenszins is er sprake van een industriële activiteit met een zeker risico, geur en geluidshinder gelijk aan die van een mestvergister.

Reactie WEN: Uit het kaartje blijkt, dat direct aangrenzend aan de woningen in Klein Groningen, de paars gekleurde gebieden, de bestemming bedrijven heeft. Uit ervaringen elders is WEN gebleken dat ook mono-mestvergisten zonder geur en geluidshinder mogelijk is. De werkgroep Leefbaarheid onderzoekt of op de voormalige RWZI aan de Tolleane groengas productie zonder overlast voor omwonenden mogelijk is.

Klein Groningen is onze woonwijk waar wij graag blijven leven, slapen, spelen, de was ophangen, in de tuin werken en samenkomen met elkaar en met onze kinderen.

Reactie WEN: Dit alles moet mogelijk blijven als er op de voormalige RWZI groengas wordt geproduceerd.

De werkgroep heeft 9 varianten gepresenteerd die door haar en Wen zijn bedacht en beoordeeld. Uit deze 9 kwam één enkele, overigens bekende en te verwachten, keuze naar voren: een centrale mestvergister in Klein Groningen.

Reactie WEN: Er zijn meerdere opties besproken en uiteindelijk heeft de werkgroep ervoor gekozen eerst optie 9, de locatie van de voormalige rioolzuivering aan de Tolleane 3A, buiten de woonkern van Klein Groningen, verder te onderzoeken.

De 8 andere varianten hadden het bezwaar dat boeren geen contracten voor 12 jaar willen aangaan voor een mestvergister op het eigen erf. Geen opvolging en vermindering van de veestapel hebben hier ongetwijfeld mee te maken.

*Reactie WEN: Er spelen meer factoren, zoals blijkt uit de presentatie van de werkgroep Leefbaarheid 2 op de bijeenkomst met de buurtbewoners. Zie de pagina van Leefbaarheid 2 op [Wijnjewoude.net](https://wijnjewoude.net).
<https://wijnjewoude.net/groengas/powerpoint-presentatie-bewonersbijeenkomsten/>*

Waarmee de vraag ontstaat of de business case wel rendabel blijft als de aanvoer van mest afneemt.

Reactie WEN: Ook bij krimp van de veestapel is er in de buurt voldoende mest voor 1 miljoen m³ groengas.

Volgens de statuten van Wen en de insteek van de werkgroep leefbaarheid 2.0 voldoet dus geen van de varianten: 8 liggen lastig vanwege de contracten en de 9^e heeft geen draagvlak. Waarmee geen enkele van deze varianten mogelijk is.

Reactie WEN: Voor de definitie van draagvlak zie onze eerdere reactie.

Waarde onroerend goed

In de toelichting van de werkgroep leefbaarheid hanteerde men een bijzondere interpretatie van draagvlak die Wen ook voortdurend gebruikt: als er geen overlast is dan is er draagvlak. De overlast gaat o.a. over geur, geluid, licht, transport en verkeer, gezondheid, landschap, veiligheid en waarde onroerend goed. De invloed op de waarde van het onroerend goed is afgedaan met een opmerking van een makelaar: als het dorp energieneutraal is zal de waarde stijgen. Enerzijds is de vraag óf dit zo is. Anderzijds is de vraag voor welk deel van het dorp Wijnjewoude dit geldt. In het algemeen zal dit misschien zo zijn, maar voor het deel van het dorp in Klein Groningen zal dit omgekeerd zijn. De waarde van al het onroerend goed zal dalen. De aanname van stijgende waarde is zeer discutabel. Geldt dit voor Wijnjewoude-dorp-centrum? Gaat het hier om de invloed van een mestvergister op direct omliggend onroerend goed? Of betreft het hier de gemeente Opsterland met een energieneutraal dorp, want daar zou de redenatie van de makelaar ook voor op kunnen gaan. Overigens is niet bekend welke makelaar dit gezegd heeft. Noch is hier ook maar enige geobjectiveerde indicatie van gegeven waarbij rekening is gehouden van de autonome waardevermindering van onroerend goed. Terwijl uit diverse bronnen wel bekend is dat de aanwezigheid van bedrijven die een nadelige invloed hebben op de leefomgeving zorgen voor fikse waardevermindering van woningen.

Reactie WEN: Dit is arbitrair. Het feit, dat er dichterbij in de woonkern ook percelen met als bestemming "bedrijven" zijn, kan ook invloed hebben. Dit is een van de aandachtspunten van werkgroep Leefbaarheid 2

Business case & draagvlak

De invloed op de waarde wil men ook niet nader beschouwen omdat men eigenlijk al weet dat de aanwezigheid van een mestvergister een enorme invloed heeft op de waarde van onroerend goed. De business case van Wen kan deze schade nl. niet dragen. Dan is het praktisch om te argumenteren dat het er gewoon niet is.

Reactie WEN: WEN bepaalt niet of er een waardedaling is.

En zo geldt dat ook voor de overige overlastpunten. Door te zeggen dat het er niet is, is er volgens Wen draagvlak...?!

Reactie WEN: Zie de eerdere argumentatie over draagvlak, overlast en het onderzoek van de werkgroep Leefbaarheid 2 of groengasproductie zonder overlast mogelijk is.

In strijd met voorwaarden

Naast de voorwaarde *draagvlak* is in de samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Wen ook een aantal andere voorwaarden opgenomen waaronder: "*beschikbaarheid van SDE subsidie voor oktober 2021 en goede governance*".

Volgens het eigen nieuwsbericht van Wen zal de SDE subsidie van het Ministerie er niet komen.

Afgezien van de termijn van wanneer de subsidie er had moeten zijn, is er nu duidelijkheid dat de subsidie er in het geheel niet komt (want het draagt niet bij aan klimaatverandering, in de 2^e Kamer weten ze dit al, vandaar deze aanpassing).

Reactie WEN: Nergens blijkt dat de SDE subsidie er niet komt. Eerder heeft WEN gepubliceerd, dat er geen extra subsidies komen, maar de huidige SDE++ regeling blijft voor monomestvergisting in stand en wordt mogelijk zelfs uitgebreid. Sterker: de roep om groengas om aardgas te vervangen is nog nooit zo groot geweest. Zie de recente citaten hieronder.

Europa: commissaris Timmermans

"Het oorspronkelijke doel van 17 miljard m³ biogas in 2030 wordt verhoogd naar 35 miljard m³"

Nederland: Minister Jetten

"We zetten in op een enorme opschaling van de groengas productie"

Provincie Fryslân: Gedeputeerde Poepjes

"Groen gas is de essentiële schakel voor betaalbare warmtetransitie voor Friese burgers."

"Potentie: Groen gas uit monomestvergisting kan met een hybride warmtepomp 94% van de gebouwde omgeving in Fryslân van warmte voorzien."

Gemeente: Wethouder Durksz in coalitie akkoord:

"Wij zijn ook voorstander van groen gas, mits dit wordt geproduceerd via monomestvergisting"

Ook op het gebied van governance handelt men in strijd met verschillende voorwaarden. De belangrijkste daarvan is het handelen in strijd met de statuten van Wen zelf. In deze statuten

staat dat Wen zal bouwen aan saamhorigheid in het dorp. Nu blijkt dat de mestvergister al vanaf het begin heeft geleid tot spanningen en scheiding in het dorp. Hierdoor handelt men in strijd met haar eigen statuten en dus ook in strijd met de overeengekomen governance.

Reactie WEN: WEN heeft steeds het overleg gezocht. Dit is geblokkeerd door de tegenstanders van mestvergisting. Het is heel vervelend dat er hierdoor spanningen in het dorp zijn. Dit vraagt om een dialoog en respect voor elkaar en elkaars standpunten. WEN is bereid tot deze dialoog.

Formeel en juridisch betekent dit einde project. Want de voorwaarden van de beschikking, de overeenkomst met gemeente en de eigen statuten zijn niet gehaald.

Reactie WEN: Deze constatering is al weerlegd in de reacties hierboven.

Door bovendien, in weerwil van alle eerdere argumenten: de centrale mestvergister

- draagt niet bij aan een beter klimaat (kost net zoveel energie als het oplevert).

Bron : hoogleraar Reijnders, milieukunde Universiteit van Amsterdam

Reactie WEN: Het oordeel van emeritus hoogleraar Reijnders is kennelijk ontleend aan een NOS uitzending van 14 juli 2017 waar het echter gaat over co-vergisting en mestoverschot. Wageningen UR heeft nog dit voorjaar onderzoek gedaan naar monomestvergisting. Daaruit blijkt dat door monovergisting van dagverse mest de stikstofemissie uit de stal met 41% kan worden beperkt en de emissie van het broeikasgas methaan met 81%.

Op die wijze levert groengas een bijdrage aan het klimaat (minder broeikasgas) een bijdrage aan de natuur (minder stikstof) en helpt om minder afhankelijk te worden van het aardgas.

- levert overlast in woonwijk Klein Groningen

Reactie WEN: In de rapportage van de werkgroep Leefbaarheid staat: "In de kern komt het erop neer dat een goed gerunde monomestvergister niet stinkt, maar dat het meeste risico op overlast komt door toename van vrachtverkeer en van geluid door de installatie zelf. Ook concludeerde Arcadis dat de andere overlastpunten waarschijnlijk op te lossen zijn, maar dat verder onderzoek alleen zinvol kan gebeuren als er meer over de installatie bekend is en de verkeerssituatie breder bekeken wordt."

Met dat verdere onderzoek- groengas productie op de oude RWZI zonder overlast - is de werkgroep Leefbaarheid 2 nu bezig

- tast woonwaarde en leefgenot aan

Reactie WEN: Is eerder in deze notitie besproken

- houdt hoge gasprijzen consumenten in stand (biogas is gekoppeld aan aardgasprijs)

Reactie WEN: Als er geen groengas wordt geproduceerd is er nog minder gas en wordt het gas nog duurder.

- voor ons als inwoners verandert er niets aan de hoge gasprijs, uiteindelijk zijn we zelfs duurder uit

Reactie WEN: Wij begrijpen niet, hoe we uiteindelijk duurder uit kunnen zijn.

- houdt effectievere oplossingen tegen zoals o.a. isoleren

Reactie WEN: Isoleren is altijd nuttig en nodig. Groengas heeft daar geen invloed op.

- levert geen vermindering van gasverbruik op

Reactie WEN: Klopt, maar geen groengas produceren vermindert het gas verbruik ook niet. Met de gerealiseerde PAW subsidie gaat Wijnjewoude veel op gas besparen. De eerste resultaten zijn al zichtbaar, in 2021 was het besparingspercentage bijna het dubbele in vergelijking met de andere dorpen in de gemeente. Dit verschil gaat nog toenemen.

- levert reële risico's in ziekte overdracht

Reactie WEN: De vergister werkt op hoge temperaturen, waardoor ziektekiemen weinig kans krijgen. In die zin is een monomestvergister veiliger dan de gangbare manier van bemesting.

- legt een probleem bij anderen dan veroorzakers

Reactie WEN: WEN legt geen probleem bij anderen neer, want doel is groengas productie zonder overlast.

- gaat gemeente veel geld kosten aan procedures

Reactie WEN: Het is onduidelijk wat hier bedoeld wordt

- heeft geen eerlijk en beïnvloedbaar participatie-traject doorlopen

Reactie WEN: Klein Groningen was opdrachtgever van werkgroep Leefbaarheid 1 en de leden hebben zich gecommitteerd aan het eindresultaat. Verder is door wethouder Postma aan de buurt gevraagd om samen met andere buurten te participeren in de werkgroep Leefbaarheid 2.

Nu blijkt dat Wen ondanks het niet nakomen van gestelde voorwaarden toch met de mestvergister in Klein Groningen wil doorgaan handelt haar bestuur, die tussendoor een woonbuurt devalueert tot industrieterrein, in strijd met haar eigen statuten en zou moeten stoppen. Ook al omdat zij zonder formele stemming met onderliggend agendapunt zichzelf heeft laten herbenoemen zonder anderen de gelegenheid te geven zich aan te bieden.

Reactie WEN: Het bestuur deelt dit standpunt niet en is hier door de ALV ook niet op gewezen. Benoemingen in het bestuur hebben tot nu toe met algemene stemmen plaats gevonden.

Naast het feit dat aan de voorwaarden hierboven niet wordt voldaan willen wij nogmaals erop wijzen dat ondanks alle uitlatingen van Wen, dat er in Klein Groningen GEEN draagvlak is voor de mestvergister. Dit is nadrukkelijk niet zo, hoe vaak Wen dit ook roept.

Reactie WEN: Zie de eerdere discussie over draagvlak en overlast.

In het dorp is draagvlak voor het plan om groengas te gaan produceren zonder overlast voor de omwonenden, zoals verwoord in de aanvraag van de gemeente Opsterland voor de PAW.

Evenzo hebben wij geconstateerd dat geen steun is van Plaatselijk Belang voor een centrale mestvergister in Klein Groningen. Dit heeft Plaatselijk Belang zelf onlangs publiekelijk vermeld in De Bân. Daarin stelt Plaatselijk Belang dat zij zich altijd neutraal in deze op heeft gesteld. Dit impliceert dat de melding in de aanvraag voor de PAW dat Plaatselijk Belang het initiëren voor de realisatie van een mestvergister steunt incorrect is. Net zoals de mededeling onjuist is dat de buurtverenigingen dit streven ondersteunen.

Reactie WEN: In de PAW aanvraag staat:

“Plaatselijk Belang Wijnjewoude (PBW), ondernemersvereniging en 22 buurtverenigingen PBW is de dorpsvereniging in Wijnjewoude en nauw betrokken bij de lokale energievoöperatie WEN. Ze helpt mee om het draagvlak voor de energietransitie in Wijnjewoude zo groot mogelijk te maken. PBW is samen met de 22 (!) buurtverenigingen actief betrokken bij het uitnodigen van inwoners en organiseren van diverse bewonersavonden.”

Dit is een correcte weergave van de werkelijkheid. Er staat niet dat Plaatselijk Belang een centrale mestvergister op de RWZI steunt en deze passage komt voor de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Hiermee speelt dus ernstig de vraag welke vermeldde uitlatingen over geuite steun vanuit de samenleving dan wel echt geuit zijn.

Namens de Buurtvereniging Klein Groningen,
Commissie Mestvergissing

